

LES 1: ORIËNTEREN

Het is lente. Tijd om nieuwe dingen te ontdekken, naar buiten te gaan! Deze eerste les is ook de eerste fase van een creatief proces. Je gaat met je leerlingen oriënteren op het begrip 'boom'.

In deze fase gaat het om je leerlingen te inspireren, aan te sluiten op hun interesse, om ze te prikkelen, te verbazen, om ervaringen te gebruiken, waar te nemen en vragen op te roepen. Denk er aan: hoe meer leerlingen in deze fase hebben ontdekt, hoe rijker uiteindelijk het eindproduct wordt.

Opdracht 1

Maak een mindmap over het begrip 'boom'. Onderzoek zo samen met je leerlingen wat ze allemaal al weten van het onderwerp. Je kunt woorden gebruiken, maar natuurlijk ook beelden.

Opdracht 2

Ga nu naar aanleiding van de mindmap in het lokaal (of buiten) op zoek naar concrete voorbeelden en laat ze het met hun zintuigen onderzoeken.

Voorbeeldvragen:

- Wat is hier allemaal gemaakt van hout? (tafels, stoelen, plinten, potloden, enz.)
En hoe klinkt, voelt en ruikt het?

- Welke verschillende boombladeren kun je vinden?
Wat voor kleuren hebben ze? Hoe voelen ze?

Opdracht 3

Laat je leerlingen aan elkaar vertellen wat ze hebben ontdekt. Wie heeft er iets bijzonders voor de hele klas?

Voorbeeld:

Dit is een plank van de schutting. Die voelt ruw en splinterig. Hij ruikt naar verf en klinkt een beetje zacht.

LES 2: ONDERZOEKEN

Het is zomer! Tijd om jouw leerlingen te laten onderzoeken wat ze in de vorige fase hebben ontdekt. Nu mogen ze hun verbeelding gebruiken bij het maken van hun leuke gesprekjes met een boom.

Dialogen met een boom

Door een dialoog te verzinnen, moet je van perspectief kunnen wisselen. Je leert je in te leven in de ander met behulp van je verbeeldingskracht. Wat voor vragen zou je een boom kunnen stellen? Stimuleer ze om na te denken over:

- **tijdsbesef** (Heb je mijn opa nog als kind gezien?)
- **de kringloop** (Welke dieren helpen jou?)
- **productie** (Wil je later een viool of een potlood worden?)

Verken eerst met je leerlingen wat er nodig is om te spreken? Waar zit de mond van de boom? (de noesten?) Wat zijn de hersenen? (de takken?) Waarmee kan hij/zij luisteren? (de wortelen?)

Opdracht 1

In de mindmap zijn vast heel wat soorten bomen naar voren gekomen. Straks mogen ze vragen bedenken aan een boom. Van welke boom zouden ze wel wat willen weten? Een appelboom? Dat magere wilgje op het schoolplein? Die dikke eik in het bos?

Opdracht 2

Laat je leerlingen minstens drie vragen bedenken om aan hun boom te stellen. Laat ze hier kritisch over nadenken. Is dit wel echt een vraag voor een boom? Hebben ze zich echt even ingeleefd in een boom? Onthoud ze of schrijf ze op.

Voorbeeldvragen:

- Wat wil je liever worden? Een potlood of een viool?
- Vind je het erg om omgezaagd te worden?
- Wie is jouw lievelingsdier?
- Kriebelen je bladeren ook?

Opdracht 3

Laat ze nu in tweetallen een gesprekje uitwerken. Een kind stelt de vraag, de ander geeft als boom antwoord. Elke vraag laat je eindigen met een waaromvraag.

Voorbeeld:

Kind: Wat is jouw lievelingsseizoen?
Boom: De herfst
Kind: Waarom?
Boom: ...

Welke prikkelende, passende antwoorden kunnen ze bedenken?

EXTRA: En nu andersom!

A. Welke vragen zou de boom kunnen bedenken voor een kind?

Voorbeeldvragen.

- Kun je lekker in mij klimmen?
- Wat vind jij het mooiste product van een boom?
- Word je niet moe van al die pratende mensen?

B. En hoe zou een gesprek verlopen tussen...

- boom - worm
- boom - vogel
- boom - struikje

LES 3: UITVOEREN

Herfst! Het begint te waaien. Tijd om te kiezen. In deze fase ga je iets maken van wat je in de vorige fase hebt onderzocht. In de vorige les hebben je leerlingen gesprekjes gemaakt tussen een kind en een boom, of misschien wel tussen een vogel en een boom. Wat zouden je leerlingen ervan willen maken? Een toneelscène? Een tekening? Of misschien wel een dans? Hiernaast staan een aantal suggesties.

Optie A

Maak een scène

Stap 1: Laat je leerlingen in twee-, drie- of viertallen werken. Welke vraag en antwoord willen ze gebruiken voor hun scène?

Stap 2: Laat ze nadenken over de drie W's: Wie is wie? Waarom zijn ze hier? Wat doen ze hier?

Stap 3: Om nog wat meer diepgang in het spel te krijgen, kun je elk groepje een probleem (obstakel) meegeven, bijvoorbeeld:

- de boom is net gesnoeid tot een stronkje
- de boom is doof
- het stormt

Stap 4: Spelen maar!

TIP Breid de scène uit door gebruik te maken van: decor, rekwisieten, muziek, kostuums.

Optie B

Maak een tekening

Stap 1: Laat ze in tweetallen aan een tekening werken. Kies samen één vraag met antwoord.

Vb. Houd je wel van harde wind? - Nee, ik heb heel breekbare takken.

Stap 2: Maak een tekening waarin je het korte gesprekje verbeeldt. Laat ze goed nadenken hoe een boom er werkelijk uit ziet. Geef eventueel beeldmateriaal ter inspiratie.

TIP Laat ze vooral geen tekstwolkjes gebruiken. De tekening moet voor zich spreken.

Optie C

Maak een dans

Stap 1: Laat ze in tweetallen werken. Kies samen één vraag met antwoord. *Vb.* Kriebelen jouw bladeren ook? - Ja, vooral als het waait.

Stap 2: Maak een beweging van de vraag en daarna van het antwoord. Zet ze beide achter elkaar en laat ze het samen dansen.

Stap 3: Laat ze een reeks bewegingen maken door twee duo's te combineren. *Stap 4:* Dansen maar! Kunnen de andere kinderen raden waar deze dans over ging?

TIP Om nog meer variatie in de bewegingen te krijgen kun je de kinderen twee versies laten maken: Denk aan: robotachtig (staccato) – vloeiend (legato), hoog en laag, snel en langzaam. Gebruik (klassieke) muziek op de achtergrond.

LES 4: PRESENTEREN EN EVALUEREN

Winter. Tijd om terug te kijken, om uit te zoomen. Wat heb ik nu eigenlijk gemaakt? In deze fase laat je de leerlingen hun creaties presenteren en praat je er met ze over. Dit gesprek kan gaan over het proces (hoe ging het samenwerken), maar ook over het product (waarom wilde jouw boom een viool worden?).

Probeer daarna in het klassengesprek verder uit te zoomen. Met behulp van de filosofische vragen van hiernaast ga je dieper in op de inhoud. Daag ze uit om te redeneren. Dit stimuleer je met de doorvraag-vragen.

FILOSOFEREN OVER WAT JE HEBT GEMAAKT.

Stap 1 Laat je leerlingen hun werk presenteren.

Stap 2 Als iedereen aan de beurt is geweest, is het tijd voor reflectie. Leg aan de klas uit dat filosoferen een onderzoekende manier van praten is met elkaar. Het gaat niet om het vinden van het goede antwoord. Er zijn ook geen foute antwoorden. Het is de bedoeling samen een vraag of een onderwerp te onderzoeken.

Stap 3 Als docent kom je met een startvraag naar aanleiding van het getoonde werk. Wat valt je op? Wat is het grote verschil en de gemene deler?

Voorbeeldvragen:

- * Waarom willen de meeste bomen later een viool worden?
- * Willen bomen niet lopen?
- * Is het goed dat een boom soms wordt omgezaagd?

Stap 4 Gebruik onderstaande vragen om door te vragen:

- Kun je het uitleggen? (verheldering)
- Waarom denk je dat? (redenering)
- Als het nu niet zo is? (perspectief)
- Wat is beter? Dit of dat? (vergelijken)
- Dus jij vindt dit? (besluiten)

